

บทที่ 4

ผลการศึกษา

4.1 ผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์

จากข้อมูล Panel data ซึ่งสร้างขึ้นโดยข้อมูล SES ที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของสมการ (3.11) โดยวิธี Maximum Likelihood ของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ดังแสดงผลการประมาณการไว้ในตารางที่ 4.1¹

ตารางที่ 4.1 ผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์

Independent Variable	Group 1 (Below poverty line)			Group 2 (Above poverty line)		
	Coeff.	Z-stat	Prob	Coeff.	Z-stat	Prob
<i>Fix2531 – 2533</i>	0.6278	0.2238	0.8229	2.8757	3.1518	0.0016*
<i>Fix2533 – 2535</i>	1.8242	0.5476	0.5839	3.6350	3.6046	0.0003*
<i>Fix2535 – 2537</i>	1.1927	0.5006	0.6167	3.3374	3.9455	0.0001*
<i>Fix2537 – 2539</i>	1.2350	0.4256	0.6704	3.3739	3.7349	0.0002*
<i>Fix2539 – 2541</i>	1.0892	0.4360	0.6628	3.1292	3.8168	0.0001*
<i>Fix2539 – 2543</i>	0.6478	0.3502	0.7261	2.7840	3.3231	0.0009*
<i>Fix2543 – 2545</i>	1.2277	0.5085	0.6111	3.2787	3.8806	0.0001*
<i>age_{it}</i>	0.0086	1.4104	0.1584	-0.0008	-0.2343	0.8147
$\ln(1 + r_{it})$	-0.0399	-0.0426	0.9660	-0.4302	-1.3783	0.1681
<i>GD_{i,t+1}</i>	-0.5014	-36.6172	0.0000*	-0.3532	-37.8422	0.0000*
$\ln(1 + Y_{it})$	-0.1659	-0.6901	0.4901	-0.2911	-3.8189	0.0001*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 5 %

¹ หากเปรียบเทียบผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ในตารางที่ 4.1 กับสมการสำหรับการประมาณการหรือสมการ (3.11) ค่าคงที่จะไม่ปรากฏในผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์เนื่องจากการเกิดปัญหา Correlation ระหว่างตัวแปรค่าคงที่และตัวแปรป้อนที่ทำให้การบริโภคในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกัน (Fixed time effect) ซึ่งเป็นค่าคงที่ในสมการเช่นกันแต่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี ดังนั้นการประมาณการจึงได้ผนวกค่าคงที่และค่า Fixed time effect ของแต่ละปีไว้รวมกันซึ่งมิได้มีผลกระทบใดๆในทางเศรษฐมิติ

จากผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ตามตารางที่ 4.1 ซึ่งประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของกลุ่มครัวเรือนทั้ง 2 กลุ่มอันได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีความน่าจะเป็นในการมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง และ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความน่าจะเป็นในการมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องซึ่งพิจารณาจากรายได้ต่อคนต่อเดือนของครัวเรือน โดยเปรียบเทียบกับเส้นความยากจนของประเทศไทยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริโภคของภาคครัวเรือนไทย ซึ่งสามารถอธิบายผลของการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หรือ กลุ่มครัวเรือนที่รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่าเส้นความยากจน ซึ่งมีความน่าจะเป็นที่จะมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องนั้นค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่ หรือปัจจัยที่ทำให้การบริโภคในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกัน (Fixed time effect) มีค่ามากกว่าศูนย์แต่ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความสำคัญ 5% ค่าสัมประสิทธิ์อายุของหัวหน้าครัวเรือนมีค่ามากกว่าศูนย์แต่ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราดอกเบี้ยและระดับรายได้ของครัวเรือนมีค่าน้อยกว่าศูนย์โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราการเติบโตของการบริโภคสินค้าคงทนมีค่าติดลบอย่างมีนัยสำคัญ

กลุ่มที่ 2 หรือ กลุ่มครัวเรือนที่รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนสูงกว่าเส้นความยากจน ซึ่งมีความน่าจะเป็นที่จะไม่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องนั้น ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่หรือปัจจัยที่ทำให้การบริโภคในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกัน (Fixed time effect) มีค่าเป็นบวกซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความสำคัญ 5% ค่าสัมประสิทธิ์อายุของหัวหน้าครัวเรือนมีค่าเป็นลบแต่ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราดอกเบี้ยมีทิศทางเช่นเดียวกับกลุ่มครัวเรือนที่ 1 คือ มีค่าน้อยกว่าศูนย์แต่ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราการเติบโตของการบริโภคสินค้าคงทนและค่าสัมประสิทธิ์ของระดับรายได้มีค่าน้อยกว่าศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ

4.2 การวิเคราะห์ผลการศึกษา

ค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้จากการประมาณการนั้น ได้แสดงนัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโศภาคครัวเรือนของประเทศไทย โดยสามารถอธิบายผลของการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ในแต่ละตัวแปรของทั้งสองกลุ่มครัวเรือนได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้การบริโศกในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกัน

ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยทางด้านเวลาไม่มีผลต่ออัตราการเติบโตของระดับการบริโศกสำหรับกลุ่มครัวเรือนที่คาดว่าจะมีข้อจำกัดในการกู้ยืมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่าครัวเรือนกลุ่มนี้ไม่สามารถทำการขยายการบริโศกหรือปรับเปลี่ยนแบบแผนการบริโศกให้สอดคล้องกับเวลาที่เปลี่ยนไปได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการมีทรัพยากรที่จำกัดสำหรับการบริโศก

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยนี้ได้ส่งผลกระทบต่ออัตราการเติบโตของระดับการบริโศกสำหรับกลุ่มครัวเรือนที่คาดว่าจะไม่มีข้อจำกัดในการกู้ยืมอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ จากตารางที่ (4.1) แสดงให้เห็นว่าการกำหนดระดับการบริโศกของครัวเรือนกลุ่มนี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลาซึ่งแสดงว่าครัวเรือนกลุ่มนี้สามารถปรับเปลี่ยนแบบแผนการบริโศกให้สอดคล้องกับเวลาที่เปลี่ยนแปลงได้

2. อายุของหัวหน้าครัวเรือน

อายุของหัวหน้าครัวเรือน ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่ออัตราการเติบโตของระดับการบริโศกทั้ง 2 กลุ่มครัวเรือน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของอายุสำหรับการศึกษานี้เป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงช่วงระยะเวลา 2 ปี ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของประชากรไทย โดยปัจจุบันอายุขัยเฉลี่ยของผู้หญิงเท่ากับ 74.9 ปี ส่วนผู้ชายมีอายุขัยเฉลี่ยเท่ากับ 69.9 ปี² ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงอายุของหัวหน้าครัวเรือนเพียง 2 ปีเมื่อเปรียบเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยตลอดช่วงชีวิตแล้วคิดเป็นสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโศกจึงไม่เกิดขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

² ที่มา : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย

3. อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง หรือ อัตราผลตอบแทนที่ผู้บริโภคราคาว่าจะได้รับการเก็บออม ไม่มีผลกระทบต่ออัตราการเติบโตของระดับการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญสำหรับทั้ง 2 กลุ่มครัวเรือน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการบริโภคที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นการบริโภคสินค้าทั่วไปซึ่งครัวเรือนจำเป็นต้องใช้จ่ายเพื่อสินค้าประเภทนี้ แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยนั้นเป็นตัวกำหนดว่าครัวเรือนจะเลือกที่จะนารายได้ที่ได้รับไปบริโภคหรือเก็บออมไว้เพื่อนำไปใช้จ่ายในอนาคต อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนการบริโภคเมื่ออัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปอาจไม่ใช่การบริโภคสินค้าทั่วไปที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้แต่ผู้บริโภคราคาจะทำการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคในสินค้าประเภทอื่น เช่น สินค้าคงทน สินค้าฟุ่มเฟือย เป็นต้น จึงทำให้อัตราดอกเบี้ยไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราการเติบโตของระดับการบริโภคสินค้าทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากงานศึกษาในอดีต ดังเช่นงานศึกษาของ Mankiw (1981) และ Hansen และ Singleton (1983) ที่ทำการศึกษาดังอิทธิพลของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริโภค ซึ่งงานศึกษาเหล่านี้ได้สรุปว่าค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริโภคนั้น คือ ค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกันระหว่างงวดเวลา (Elasticity of intertemporal substitution) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลแห่งรายได้ (Income effect) และผลแห่งการทดแทนกันระหว่างงวดเวลา (Substitution effect) ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคของครัวเรือนเมื่ออัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นหากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงสามารถกล่าวได้ว่าผลแห่งรายได้และผลแห่งการทดแทนกันระหว่างงวดเวลาของครัวเรือนไทยมีค่าเท่ากันจึงทำให้การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยไม่มีผลทำให้ระดับการบริโภคของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

4. การเปลี่ยนแปลงของการบริโภคสินค้าคงทน

ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราการเติบโตของระดับการบริโภคสินค้าคงทนต่ออัตราการเติบโตของระดับการบริโภคนั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสองกลุ่มครัวเรือน ซึ่งแสดงว่า อัตราการเติบโตของระดับการบริโภคสินค้าคงทนมีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราการเติบโตของระดับการบริโภคซึ่งมีความสอดคล้องกับงานศึกษาของ Bernanke (1981) หรืออาจกล่าวได้ว่าเมื่อครัวเรือนทำการบริโภคสินค้าคงทนเพิ่มขึ้นแล้ว จะทำให้ระดับรายได้สุทธิของครัวเรือนลดลงอันเป็นทรัพยากรที่จะนำไปใช้ในการทำการบริโภคสินค้าทั่วไป ดังนั้นเมื่อการบริโภคสินค้าคงทนเพิ่มขึ้น จึงทำให้การบริโภคสินค้าทั่วไปลดลงอันเนื่องมาจากรายได้ที่ใช้ในการซื้อสินค้าทั่วไปลดลง

5. ข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง

การวิเคราะห์ผลการศึกษาที่สำคัญคือการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ของครัวเรือนทั้งสองกลุ่ม เนื่องจากรายได้ของครัวเรือนหรือ Y_{it} เป็นตัวแปรแทน (Proxy variable) ของ λ_{it} หรือ Lagrange multiplier ซึ่งเป็นตัวแปรที่สะท้อนว่าข้อจำกัดในการกู้ยืมมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของครัวเรือน ดังนั้นหากค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ของครัวเรือนมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคแล้วย่อมแสดงว่าครัวเรือนนั้นมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง และเพื่อให้สอดคล้องกับสมมติฐานการศึกษาแล้ว ข้อจำกัดด้านสภาพคล่องควรมีอิทธิพลต่อกลุ่มครัวเรือนที่มีความน่าจะเป็นในการมีข้อจำกัด หรือครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่าเส้นความยากจน

จากผลการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ ต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคของครัวเรือน จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์นั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ทั้งสองกลุ่มครัวเรือนซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Zeldes (1989) ที่ว่ารายได้และข้อจำกัดด้านสภาพคล่องมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคของครัวเรือนจึงมีค่าน้อยกว่าศูนย์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ของครัวเรือนแล้วและเปรียบเทียบกับสมมติฐานพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือนไทยภายใต้ทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่องแล้ว ผลการทดสอบนั้นไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ของกลุ่มครัวเรือนที่รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนต่ำกว่าเส้นความยากจน หรือกลุ่มครัวเรือนที่มีความน่าจะเป็นในการมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องนั้น ค่าสัมประสิทธิ์มิได้มีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด ในทางกลับกันค่าสัมประสิทธิ์ของกลุ่มครัวเรือนที่รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนสูงกว่าเส้นความยากจน หรือกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีแนวโน้มจะเป็นในการมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องนั้น ค่าสัมประสิทธิ์กลับมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างชัดเจน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานพฤติกรรมบริโภคภายใต้ทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง

แม้ว่า ผลการทดสอบจะขัดแย้งต่อพฤติกรรมการบริโภคภายใต้ทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่องที่มีการตั้งข้อสมมติฐานไว้เบื้องต้นนั้น หากแปลความหมายของความสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์แล้วจะเห็นได้ว่าหากเกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้ของครัวเรือนแล้ว จะทำให้การบริโภคของกลุ่มครัวเรือนที่คาดว่าจะไม่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องเปลี่ยนแปลง แต่ในทางตรงกันข้ามการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้ของครัวเรือนจะ

ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระดับการบริโภคของกลุ่มครัวเรือน
สภาพคล่อง

ที่คาดว่าจะมีข้อจำกัดด้าน